

Lägesrapport om marknadsläget i jordbrukssektorn den 31 mars 2023

Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att varje månad lämna en lägesrapport över situationen i den svenska jordbrukssektorn.

Sammanfattning

Faktor	Senaste månaden	Senaste året
Världsmarknadspriser jordbruksprodukter	Ner	Oförändrat
Världsmarknadspris för olja	Ner	Oförändrat
Svensk produktion – animalier	Svagt upp	Oförändrat
Svensk produktion vegetabilier		Upp
Svenska produktpriser – vegetabilier	Ner	Upp
Svenska produktpriser animalier	Ner	Upp
Svenska produktionsmedelspriser	Ner	Upp
Lönsamhet		Oförändrat
Valutakurs SEK/USD	Viss försvagning	Försvagats

Förlängningen av avtalet som möjliggör leverans av jordbruksprodukter och gödning via Svarta havet har lett till fortsatt fallande priser för jordbrukets produkter och produktionsmedel. Priserna för t.ex. spannmål är nu på samma nivåer som hösten 2021. Även i Sverige har produktpriserna fallit även om vissa slakterier höjt priserna för smågrisar. Sviktande efterfrågan är den främsta orsaken till att produktpriserna sänks. Arla sänker a-contopriset med 57,2 öre/kg för april 2023 till 4,812 kr/kg för konventionellt producerad mjölk och till 5,324 kr/kg för ekologiskt producerad mjölk. Skånemejerier har gått ut till sina leverantörer med uppmaning att minska produktionen av mjölk och att senarelägga planerade investeringar. En viss knapphet på marknaden av inhemskt producerade ägg har uppstått till följd av ett salmonellautbrott och ökad export. Utbrott av fågelinfluensa är också en oroande faktor för marknaderna för ägg och kyckling.

Priserna för produktionsmedel har också fallit, det finns i nuläget inget som tyder på bristande tillgång på gödselmedel.

Under den senaste månaden har både LRF och Swedbank/Ludvig Co gjort undersökningar bland jordbrukare om bl.a. upplevd lönsamhet. Genomgående för

rapporterna är att lönsamheten 2023 förväntas bli sämre än under 2022, dock är utsikterna mer positiva jämfört med hur man såg på läget förra hösten. En avgörande faktor för utfallet 2023 är till vilka priser som insatsvarorna köpts in och i vilken utsträckning som skörden har prissäkrats.

Omvärldsfaktorer

Den senaste månaden har präglats av oro på de finansiella marknaderna. Hittills har de akuta problemen kunnat bemästras. Till följd av problemen i banksektorn kan de ytterligare ränteuppgångar som aviserats komma att bli mindre eller t.o.m. helt utebli. Oron för ytterligare avmattning i ekonomin har också lett till att energipriserna fallit. Priset för olja ligger nu på sin lägsta nivå sedan krigsutbrottet i Ukraina.

Avtalet om leveranser av jordbruksprodukter och gödning via Svarta havet löpte ut den 18 mars. Förhandlingarna om en förlängning av avtalet har varit intensiva och med flera stötestenar. Ukraina har krävt ett längre avtal än de tre månader som gällt tidigare och Ryssland har krävt att de restriktioner som riktats mot landet ska hävas. Det nåddes en uppgörelse strax innan det tidigare avtalet löpte ut men det råder fortfarande en viss osäkerhet om innehållet. Ukraina anser att avtalet löper 120 dagar medan Ryssland menar att avtalet löper endast 60 dagar. Reaktionen på avtalet har lett till fallande priser på spannmål och oljeväxter och nådde sina lägsta nivåer sedan hösten 2021. Under de senaste dagarna har det kommit rapporter om att Ryssland avser att dra ner takten i sin export av spannmål alternativt att införa ett lägsta pris på spannmål som exporteras. Det har lett till att prisnedgången har bromsats upp.

Väderförutsättningarna i EU inför den kommande växtsäsongen är bra i stora områden, dock finns en oro för torka i Spanien och Portugal men även i sydöst. Även i andra viktiga odlingsområden på norra halvklotet är förutsättningarna hittills gynnsamma för en stor skörd.

I Sydamerika kommer Argentina att få en betydligt mindre skörd än normalt, det kompenseras dock av en bra skörd i Brasilien och Paraguay. Från USA kan noteras stora försäljningar av majs till Kina den senaste veckan.

På den internationella marknaden för mejeriprodukter har också priserna fallit under den senaste månaden. Det nederländska mejeriet Friesland-Campina sänker producentpriset med 5,75 euro/100 kg från den 1 april 2023.

Produktion, priser och handel i Sverige

Kall och nederbördsrik väderlek under senare delen av mars har gjort att vårbruket ännu inte kommit igång i någon större omfattning.

Jordbruksverkets statistik över produktionens utveckling för januari 2023 visar att mjölkproduktionen ökade med två procent jämfört med januari 2022. Produktionen av ekologisk mjölk minskade med 12 procent. Färre insemineringar av mjölkkor de senaste månaderna kan tyda på minskad produktion senare under 2023. Arla sänker a-contopriset med 57,2 öre/kg för april 2023 till 4,812 kr/kg för konventionellt producerad mjölk och till 5,324 kr/kg för ekologiskt producerad mjölk. Totalt har priset sänkts med 1,35 kr/kg sedan årsskifte. Samma pris som för ett år sedan. Skånemejerier har i brev till sina leverantörer meddelat att det råder överskott på mjölk och fallande priser på mejerivaror innebär kostnader för mejeriet när dessa ska säljas. Mejeriet uppmanar därför till minskad produktion och återhållsamhet i nyinvesteringar.

Slakten av nötkreatur ökade med sex procent i januari 2023 jämfört med samma månad 2022. Slakten av grisar ökade med tre procent i januari 2023 jämfört med 2022 och slakten av kyckling var i stort sett oförändrad.

Utbrott av salmonella i en av landets största värphönsbesättningar har lett till minskad produktion på grund av utslaktning. Samtidigt har exporten av ägg från Sverige till andra EU-länder ökat till följd av att fågelinfluensan skapat äggbrist och kraftigt stigande priser på flera håll i EU. En viss knapphet på svenska marknaden av inhemskt producerade ägg har uppstått.

Inom EU har man brottats med fågelinfluensan under en längre tid och i mars konstaterades ett utbrott av fågelinfluensa i Kävlinge kommun i Skåne län på en avelsanläggning med föräldradjur för slaktkyckling. Utbrottet är det första fallet med fågelinfluensa på en kommersiell anläggning under den här säsongen i Sverige och cirka 22 000 djur avlivades. Viruset är H5N1, en variant som cirkulerat i Europa och Sverige sedan 2020. Smittan misstänks ha kommit in i anläggningen genom spridning från vilda fåglar och SVA bedömer därför att det under de kommande veckorna föreligger en risk för ökad smittspridning i samband med flyttfåglarnas ankomst.

Slakterierna har höjt priserna för smågrisar medan priset för nötkött har sänkts. Prissänkningen beror på minskad efterfrågan till följd av den inflationen. För griskött är marknadsläget annorlunda inom EU eftersom produktionen minskat kraftigt i flera stora producentländer. Skärpta krav på djurskyddsregler i EU, som Sverige redan infört, har varit en orsak till minskade produktion liksom med afrikansk svinpest.

Jordbruksverkets beräkningar över produktion, konsumtion och handel för 2023 i animaliesektorn visar att andelen svensk produktion av konsumtionen minskar för samtliga produktionsgrenar utom för ägg. Konsumtionen ökar för de flesta produkter men det är importen som återtar tidigare förlorade marknadsandelar. Förändrade konsumtionsvanor efter pandemin och mer fokus på billigare produkter kan vara orsaker till förändringen.

Produktprisstatistik i Sverige och EU

Jordbruksverkets statistik för avräkningspriser på jordbrukets produkter finns tillgänglig t.o.m. januari 2023. Under perioden från januari 2022 till januari 2023 steg avräkningsprisindex med 21 procent. Mjölkspriset steg med 41 procent, grönsaker steg med 33 procent medan oljeväxter föll med 19 procent.

Mellan december 2022 och januari 2023 steg avräkningsprisindex med 2 procent. Under samma period steg konsumentpriserna på jordbrukets produkter (KPI-J) med 1,5 procent.

Priserna på animalieprodukter inom EU ligger kvar på en historiskt sett hög nivå. Under den senaste månaden har priserna för griskött fortsatt att stiga medan de legat kvar oförändrade för nötkött, kyckling och ägg. För mjölk och mejeriprodukter har däremot priserna gått ner den senaste månaden.

Produktionsmedelspriser

Priserna för gödselmedel på de internationella marknaderna har fortsatt att falla till följd av lägre priser på naturgas och urea. Jämfört med toppnivån har priset för kvävegödsel fallit med 50 procent. Priset för fosforgödsel har också fallit den senaste tiden. Gödningspriserna i Sverige har följt med neråt och för det vanligaste kvävegödselmedlet, N27 rapporteras i nuläget om priset på 5 - 6 kr/kg, det kan jämföras med priser runt 10 kr/kg när priserna var som högst. I nuläget finns det inget som tyder på bristande tillgång på den svenska marknaden.

Prisnoteringarna för foder har under mars 2023 börjat att falla till följd av lägre priser för spannmål och oljeväxter.

Produktionsmedelsprisstatistik Sverige och EU

Jordbruksverkets statistik för pris på produktionsmedel finns tillgänglig t.o.m. januari 2023. Sedan januari 2022 har produktionsmedelsprisindex stigit med nästan 15 procent. Under det senaste året har prisökningen varit som störst för växtskyddsmedel med 61 procent, energi och drivmedel med 19 procent och djurfoder med 24 procent.

Mellan december 2022 och januari 2023 har produktionsmedelsprisindex sjunkit med 2 procent. Bland enskilda kostnadsslag föll priset på el med nästan 30 procent och priset på gödselmedel med 10 procent medan priset på diesel steg med 2 procent och priset på foder med 1 procent.

Lönsamhet

Under mars har två olika undersökningar om jordbrukarnas upplevda lönsamhet publicerats. LRF:s gröna index som baseras på uppgifter från knappt 1 000 företag

fördelat på de största produktionsgrenarna inkl. förädling och skog. Resultatet redovisas i form av ett index, värden som ligger över 100 visar att företagen förväntar en tillväxt och vice versa. För första kvartalet 2023 förväntar samtliga sektorer inom jordbruket att produktpriserna ska falla, det uppvägs dock till viss del av förväntan om att även insatsvarorna ska sjunka i pris. Det är särskilt växtodlingsföretagen som tror att produktpriserna ska sjunka kraftigt jämfört med förra året. Hur marginalerna blir för 2023 beror dels på till vilka priser som produktionsmedlen kunnat köpas in och på hur vädret kommer att bli under växtsäsongen. Risken i produktionen är större än normalt. Trädgårdsföretagen redovisar det hittills lägsta indexet sedan beräkningarna startade 2021. Det finns företag som tillfälligt pausat produktionen på grund av de höga kostnaderna och nu finns en oro för ett stort utbud på marknaden om många väljer att starta upp vid samma tidpunkt. Fruktdlarna är de som är mest positiva även om energikostnaderna som uppstår vid långtidslagring har stigit kraftigt. Animalieproducenterna förväntar sig också lägre produktpriser till följd av att inflationen minskar konsumenternas efterfrågan. Förhoppningar om lägre kostnader för insatsvaror gör dock att index för animaliesektorn slutar på plus jämfört med föregående kvartal.

Lantbruksbarometern tas fram i ett samarbete mellan Swedbank och Ludvig & Co, till grund för rapporten ligger en intervjuundersökning bland 1 000 lantbrukare. Trots stora svängningar på marknaden under 2022 har lönsamheten totalt sett förbättrats jämfört med föregående år. Mjök har uppnått ett historiskt sett mycket bra resultat medan nötköttsproduktion har det förhållandevis svagaste resultatet. Trots god lönsamhet har investeringsviljan i animalieproduktionen varit svag under förra året. För 2023 väntar sig merparten av jordbrukarna en försämrad lönsamhet, dock är förväntningarna inte lika pessimistiska som vid förra prognostillfället. Effektivisering, ökat samarbete och arbete utanför företaget är de vanligaste åtgärderna som jordbrukarna avser att använda för att motverka försämrad lönsamhet. Det finns ett ökande intresse att investera i energiproduktion och då i synnerhet i solenergi.

Det finns en oro bland banker och andra kreditgivare till jordbruket, att stigande räntor kommer att leda till problem för näringen. Jordbrukare som nyligen köpt mark eller gjort andra investeringar är särskilt utsatta för högre räntor.

I detta ärende har avdelningschefen Olof Johansson beslutat. I den slutliga handläggningen har också verksjuristen Jacob Landsjö och Bengt Johnsson deltagit. Mattias Gotting har varit föredragande.

Olof Johansson

Mattias Gotting